

בחינת כיסוי כרמים ברשתות צל לשיפור איכות הפרי וחסכון במים

תקציר ליום עיון גפן מאכל 3 מרס 2008

מו"פ בקעת הירדן	פיני סריג
המכון למטעים, מינהל המחקר החקלאי, בית דגן	יוספה שחק
מו"פ בקעת הירדן	אבי סטרומזה
מו"פ בקעת הירדן	אפריים ציפילביץ'
המכון למטעים, מינהל המחקר החקלאי, בית דגן	יבגני גוסקובסקי
המחלקה למטעים, שה"מ	חיים אורן

א. מבוא

גידול כרם תחת כיסוי הינו טכנולוגיה ותיקה (ראשון גידולי המטע תחת כיסוי), ברחבי העולם. הסיבות לכיסוי גידולים חקלאיים ובכללם כרמים מגוונים וכוללים: הגנה מכאנית, שינוי מיקרואקלים: טמפרטורה ולחות, מעל הנוף בחובו ועל פני הקרקע, שינוי אופי האור (אורכי גל, תדירות, פיזור), מניעת מכות שמש (שילוב של טמפ' וקרינה).
מגוון הכיסויים המקובל בגידול כרמים, גדול. החל מזכוכית, עבור בפוליאאתילן לסוגיו וכלה ברשתות במספר רב של תכונות. גם סוגי הקונסטרוקציה, תומכת הכיסוי, רבים ומגוונים.
יש לזכור כי לצד התועלות המושגות מכיסוי כרמים, מתקבלים אפקטים שליליים הנובעים מהשינויים הבלתי רצויים, במיקרואקלים ובתכונות האור. ביניהם ניתן להזכיר את הירידה בפוריות, פגיעה בגודל פרי (גודל אשכול וגודל גרגר). נושא הכיסוי דורש לימוד זהיר, במיוחד בתנאי האקלים השוררים בבקעת הירדן, עקב סכנה של חמום יתר ויצירת עקת חום.
נושא הכיסוי ברשתות, שהובל בראשותה של ד"ר יוספה שחק, ניבדק במספר מינים ובכמה אתרים בארץ ובכלל זה בבקעת הירדן במספר אופנים. במהלך השנים האחרונות בוסעו מספר נסיונות תוך התמודדות עם מיגוון הרשתות הלבנות והשקופות שהופיעו בשוק, בהתאמה לזן חדש ותוך בחינת היבטים אגרוטכניים שונים בגידול תחת רשת בעיקר השפעה על צריכת המים.

ב. נסיונות נסקרים:

<u>שנות נסיון</u>	<u>רשתות נבדקות</u>	<u>זן</u>	<u>כרם</u>
2000-4	6 צבעים	סופרירור, פריים	מו"פ
2004-2006	2 ארוגות, שקופות	ארלי סוויט	בקעות
2005-2007	5, ארוגות, סרוגות, לבנות, שקופות	ארלי סוויט	בן עמי
2008	ארוגה לבנה, יונית	ארלי סוויט	בן שאול
2008	ארוגה שקופה, יונית	ארלי סוויט	מו"פ

ג. תוצאות

להלן עיקרי התוצאות של הנסיונות השונים :

1. מבין מגוון "הצבעים" שניבחנו, הגוונים הבאים בחשבון למטרות הבכרה הם הרשתות בעלות סיב שקוף או לבן.
2. רשתות ארוגות דומות בהשפעתן לרשתות סרוגות. בטווחי הזמן שנימדדו, רשתות סרוגות בתנאי הביקעה, מאבדות מעט את כושר העברת האור שלהן.
3. לא נימצאה עדיפות ברורה ועיקבית בהשוואה בין רשתות סיב לבן בהשוואה לסיב שקוף.
4. הרשתות כולן משנות טמפרטורה, לחות ועוצמת אור.
5. כמות המים הנדרשת להשקיית כרם תחת רשת, נמוכה ב-10 – 15 אחוז בהשוואה לכרם ללא כיסוי.
6. חלק מהרשתות, שיפרו התמיינות. באלו שפגעו בהתמיינות, הייתה הפגיעה מינורית וחסרת משמעות כלכלית בזן הנבדק.
7. אחוזי צל, בנתוני יצרן, לרשתות המועדפות נע בטווח שבין 10 ל 20 אחוז צל.
8. בכל הנוגע להבכרה, לא הושגו תוצאות עיקביות הניגזרות מרמת ההצללה או צבע הרשת. ישנן אינדיקציות ראשוניות להשפעת גודל החור.
9. בכל הרשתות הושג שיפור דרמטי בהופעת הפרי. העלמה מוחלטת של נזקי שיפשוף.

ה. סיכום ומסקנות

אין בכוונתנו להמליץ בסוף המחקר הנמשך, על רשת מסחרית מסויימת, אלא לעמוד על הבדלים עקרוניים ולאחר תכונות רשת מיטביות לגידול הגפן בבקעת הירדן. המחקר הוא יישומי במהותו. הוא כולל לימוד תגובות פנולוגיות לסוגי הכיסוי השונים, אך אינו עוסק בהבנת מנגנונים ביוכימיים-פיזיולוגיים. תוצאות הנסיוניים מלמדות על שיפור דרמטי באיכות הפרי הגדל תחת כיסויי רשת לבנה ו/או שקופה, חסכון במים, שיפור הצימוח, זירוז ההבשלה, חסכון בימי עבודה בטיפול בזטרת והקטנת נגיעות במזיקים. כל זאת ללא פגיעה בפוריות המסחרית של הכרם.